

UČÍME SE FOTOGRAFOVAT

Němcová Marie

UČÍME SE FOTOGRAFOVAT

Fotografický cit	Str. 5
Role prvků v obraze	11
Obrazová scéna	20
Tonalita v každém obraze	26
Co vnáší barva do obrazu	31
Sekvence barvy	43
High-key světlá tónina	49
Low-key tmavá tónina	55
Akční portrét	58
Jak zobrazit prostorovost	63
Květiny	71
Nedostatek světla	77
Odlesky	81
Protisvětlo	86
Stín v obraze	91
Kompoziční varianty	95
Kříž	111
Chyby - nevhodná kompozice	115
Fotografické styly a experimenty	119

FOTOGRAFICKÝ CIT

Jakmile se dostal fotoaparát do mobilu, mačkáme jeho spoušť čím dál častěji. Občas vezmeme do ruky i fotoaparát.

Fotografujeme nádhernou krajinu, zajímavý okamžik dítěte, selfie, něco, čím se můžeme pochlubit známým a rodině, chceme si ponechat zážitek, ke kterému se chceme vrátit.

Aby nás naše snímky zaujaly, potěšily i ostatní, mohli bychom se pochlubit známým i na webu, měly by být zobrazeny tak, aby v nich zůstalo to, co nás oslovilo a okouzlo a to vhodnou formou.

K tomu potřebujeme mít alespoň základní znalosti o fotografování. Umět vybrat vhodný fotogenický objekt, správné stanoviště pro záběr, které umožní všechny objekty v obraze vhodně umístit, aby se nepřekrývaly a také zvolit vhodnou chvíli pro zmáčknutí spouště.

Výsledkem bude snímek, nad kterým budeme žasnout, můžeme se s ním pochlubit a naučíme se fotograficky vidět. Vnímat své okolí, kolem kterého procházíme nevšímavě a ono nám dokáže nabídnout pohled, ke kterému se budeme rádi vracet.

Tato kniha nabízí řadu návodných obrázků, které nám poradí, jak na to. Nejedná se jen o pustou teorii, ale k obrázkům je přiřazen podrobnější komentář. Získáme tak cit pro volbu vhodného objektu i pro správnou chvíli, kdy je třeba zmáčknout spoušť aparátu.

Zachycena je emotivní chvílka. Mezi dívkou a koníkem. Černobílé provedení dalo vyniknout tvarům i obsahu. Barva by rušila.

Fotografický cit — někdo se s ním narodí, jiný ho získá až častým fotografováním. Nemělo by jít jen o bezhlavé mačkání spouště mobilem, fotoaparátem, ale o fotografické vidění. Nejen vnímat obsah snímku, ale také umět vycítit, zda je scéna sladěná harmonicky, tonálně i barevně a jednotlivé prvky jsou v ní vhodně rozloženy. Měly by být rozloženy přehledně a umístěny dle své role, kterou jsme jim přidělili, tedy buď výrazně nebo méně zřetelně. Měli bychom se naučit vnímat celek a v něm detaily. Někdy napoví detail daleko více jako celek a obráceně.

Zvolíme-li záběr, jak plavec skáče do vody, mačkáme spoušť v momentě, kdy je jeho pohybová fáze nejzajímavější, plavec zabírá většinu obrazové plochy, je v ní vhodně umístěn, dostatečně výrazný na vzdáleném pozadí a celá scéna ladí barevně i tonálně.

Pokud toto vše dokážeme vnímat ve zlomku vteřiny, pak máme vynikající fotografický cit a to pro konkrétní situaci.

Fotografický cit je určité sebevyjádření daného okamžiku. Každý člověk ho vnímá jinak. Dva fotografové nikdy nepořídí stejný záběr z jednoho místa.

Neměli bychom projít životem lhostejně, ale naučit se vnímat i všední věci kolem nás nevšedně. Tak získáme nejen fotografické vidění, ale náš život bude daleko bohatší.

Důležité je, umět zmáčknout spoušť v tom správném okamžiku. K tomu potřebujeme určité znalosti a mít otevřenou mysl.

Snímek je jednoduchý, stačí jen několik prvků, které nám dokáží napovědět, ke komu asi chlapec vzhlíží. Zajímavý odraz ve vodě snímek ozvláštňuje výtvarně. Tento snímek barvu potřebuje.

Kdy zmáčknout spoušť? V zajímavém okamžiku a ten vyžaduje:

- ◆ **Výběr a zachycení nevšedního.** Je jedno, jestli scéna před námi se objevila náhodou, vyhledali jsme ji, počkali si na ni nebo naaranžovali. Dítě učiní nezvyklé gesto, počkáme, až fotbalisté bojují o míč nebo naaranžujeme svoji dívku u trosk hradu.
- ◆ **Jednoduchou scénou.** Připomeneme si, že v jednoduchosti je krása. Má-li snímek čím zaujmout, je třeba to podpořit a zvýraznit, nikoliv rozmělnit. V jednoduchém snímku snáze rozmístíme všechny prvky a také ho snadněji barevně i tonálně vyvážíme.
- ◆ **Správnou volbu stanoviště.** Ta je podstatná, neboť umožňuje zachytit námět blíž nebo dál, vložit do scény více či méně prvků, blízké zachytit ostře, vzdálené rozostřeně. Volbou stanoviště volíme i úhel pohledu na všechny prvky v obraze. Je značný rozdíl v tom, zda zachytíme cestu šikmo nebo vodorovně. Stanoviště má také vliv na umístění jednotlivých prvků v obraze. Stačí úkrok stranou a některý prvek ze scény zmizí, jiný se tam objeví.
- ◆ **Výběr osvětlení.** Je ovlivněno nejen momentálními světelnými podmínkami, ale zejména výběrem stanoviště. Je podstatný rozdíl, zda slunce svítí na hlavní motiv shora a to v poledne nebo naopak večer těsně před západem. Polední světlo je pro fotografování naprosto nevhodné. Svítí shora, vytváří krátké stíny, třeba u osob pod očima, nedokáže motiv prokreslit. Nejvhodnějším osvětlením pro fotografování je mírně boční světlo zepředu nebo zezadu.

ROLE PRVKŮ V OBRAZE

Divák vnímá všechny prvky v obraze a přiřazuje jim určitou roli, protože má zato, že jsou v něm záměrně. A to i tehdy, pokud se do něj připlétly omylem. Proto každý prvek, který do obrazu vložíme, měl by v něm mít nejen svoji roli, ale i svůj význam.

V reálu nemusí mít dům a kůň nic společného. Vymezíme-li je v obraze rámem, „svážeme“ je dějově k sobě a divák si musí jejich vztah nějak vysvětlit.

Prvkům v obraze určujeme věcnou, emotivní nebo výtvarnou roli. Někdy nabídne určitý prvek jen jednu roli, jindy jich má více.

- ◆ **Věcná role** je informativní. Dozvíme se, že kůň není na volné louce, ale v ohradě.
- ◆ **Emotivní role** naznačuje smutek koně nebo podvečerní atmosféru
- ◆ **Výtvarnou roli** mohou sehrát tyčky v plotě ohrady, zachycené v protisvětle

Role, kterou prvkům určíme, by měla být jasně daná a měla by vyjadřovat hlavní myšlenku obrazu. Některým prvkům přidělíme důležitou roli, jiným pouze podpůrnou. Při výběru motivu proto velmi záleží na tom, které prvky do obrazu vložíme a kam je umístíme. Proto velmi záleží **na výběru stanoviště**. Stačí půlkrok vpravo a řada prvků se ze snímku vytratí a nové do něj vejdou.

Důležité prvky, jelikož jsou nositeli hlavní myšlenky obrazu, bychom měli zvýraznit. To znamená, že je zachytíme ostřeji, ve výraznějších barevných i tonálních tónech, než prvky ostatní.

Obrazové role jsou rozděny jednoznačně. Hlavním motivem je šermíř, vedlejším přilba a halapartna. Popředí tvoří zřetelná dlažba, pozadí taktéž, je však rozostřená. Šermíř je umístěn v rámci třetinové kompozice, vedlejší motiv v jednom z průsečíků Zlatého řezu.

LEGENDA KE SNÍMKU

Role prvků v obraze je:

Věcná - sděluje, že šermíř klečí na dlažbě, nikoliv na bojišti. Odložené kopí a přilba nám sdělují, že boj skončil.

Emotivní - odehrává se především v obličeji šermíře, v němž vidíme, že svůj boj prohrál a těžce prohru nese

Výtvarná - nabízí zcela jednoduchou scénu, bez rušivých prvků, kterými by určitě barva byla. Černobílé provedení více zvýrazní tvar brnění, klečící postavy i přehledné rozložení prvků ve scéně.

Lépe vynikne výraz šermíře i jeho gesto. Snímek působí jednoduše, přehledně a je v něm silný emotivní náboj.

Abychom správně určili obrazovému prvku roli, zvážíme, zda je prvek nositelem obsahu, jaký má tvar, jak je osvětlen, vybarven, zda je dostatečně velký a výrazný. Sledujeme také jeho strukturu a texturu. Je-li blízko, nastavíme nízké clonové číslo a kratší expoziční čas, aby struktura i textura byly ostré a ostrostí se odlišily od pozadí.

Jsou-li prvky vzdálené, detaily na nich nevidíme, proto je zobrazíme rozostřeně. Na blízkém stromě vidíme detaily kůry, u vzdáleného stromu sotva rozeznáme kmen. Vrásčitá tvář stařenky bude ostrá, u aktu v protisvětle postací jen mlhavé obrysy.

Ostatní prvky obsah doplňují. Dbáme na to, aby snímek vyvážily a to velikostně, barevně i tonálně. Malý světlý a obsahově důležitý prvek vyvážíme větší, méně výraznou, třeba tmavší plochou.

Hlavním motivem je veverka, která je v teplém tónu, který předstupuje před studený a to zelený. Je ostrá a zřetelnější je i pahýl stromu, na kterém sedí. Strom, který je vzadu i tráva, jsou neostré, neboť jejich role ve snímku je méně důležitá a jsou vzadu.

Zaujme nás skotačivé dítě nebo fotografujeme závod motokár. Vybereme si zajímavý a fotogenický objekt, tedy hlavní motiv a správný okamžik, který diváka překvapí nebo mu nabídne možnost o snímku přemýšlet.

Kromě hlavního motivu vkládáme na displej aparátu ještě další prvky a ty bychom měli na obrazové ploše rozmístit tak, aby působily líbivě, přirozeně a vyváženě.

Abychom prvky správně v obrazové ploše rozmístili, pomáhá nám právě určení jejich role. Víme, který prvek bude hlavní, který pomocný, zda oba prvky spolu souvisí. Současně se vyvarujeme prvků rušivých a zbytečných. Můžeme zvolit o něco větší obrazovou plochu a v editoru počítače ji upravit, aby motokáři nescházelo kousek kola.

Prvek, který je nositelem obsahu, zvolíme **HLAVNÍM MOTIVEM**. Bude to dítě nebo závodník s motorkárou. Hlavní motiv musí být výrazný a umístěný nejen blíže k divákovi, ale také v místě, které divák sleduje nejvíce, což je „místo hlavní pozornosti“. O tom si povíme blíže v kapitole o kompozici.

Do obrazu můžeme, ale také nemusíme, vložit **VEDLEJŠÍ MOTIV**. Dbáme na to, aby měl návaznost na hlavní motiv a rozvíjel obsah. Může být skromnější, tedy méně výrazný a měl by se spokojit s místem vedlejší pozornosti. Může to být odložená koloběžka nebo druhý závodník s motorkárou.

Oba dva prvky mají mít jak obsahovou, věcnou nebo i emotivní návaznost. Ubrečené dítě, rozbité koleno a vedle leží pohozená koloběžka. Oba prvky si dáme do souvislosti.

Ve všech snímcích je hlavní motiv a motiv vedlejší. Je v nich také popředí, i když jen úzké. Vzadu je pozadí, které informuje o místu, tvoří kulisu a je méně zřetelné.

Snímek by měl být jednoduchý, alespoň s náznakem obsahu.

Do obrazu vkládáme skoro vždy **POZADÍ**. Vynecháme ho, pokud hlavní motiv zabírá celou obrazovou plochu, třeba květ. Na displej aparátu vložíme jen tu část pozadí, která úzce s hlavním motivem souvisí. Můžeme zabrat i diváky, aby bylo zřejmé, že jde o závod. Zvolit můžeme detailnější pohled na závodníka, ve kterém se zračí jeho úsilí a pozadí volíme co nejúsporněji. Pozadí může být nefunkční, třeba jednobarevné, které vyplňuje nejnútnejší obrazovou plochu. Může být také funkční, kdy zasahuje do obsahu. Sděluje, kde se hlavní motiv nachází, co jej obkokuje a naznačuje prostorovost.

Kromě závodníka motokáry zabereme ještě diváky. Budou rozostření a vzdálení, neboť jsou méně důležití. Jsou kulisou a doplněním obsahu, že jde o závod.

Zabíráme jen důležitou část pozadí, vždy kontrastní s hlavním motivem. Musí být méně výrazné a to barevně i tonálně a rozostřené.

POPŘEDÍ taktéž můžeme, ale nemusíme do scény vložit. Porovnáme-li drobnou trávu v popředí a hory v pozadí, zjistíme, jak velký prostor scéna zobrazuje. Popředí volíme rozostřené, podobně jako pozadí.

Do obrazové scény vybíráme pouze prvky, které v ní mají určitou roli. Při výběru prvků hraje důležitou roli **STANOVIŠTĚ** a úhel pohledu. Stačí malý úkrok stranou, přiblížení nebo oddálení zoomem a scéna se výrazně změní. Některý prvek přibude, jiný se vytratí.

Do obrazové scény vkládáme pouze prvky, které v ní budou mít obrazovou roli. Aby se nám to podařilo, musíme zvolit vhodné stanoviště a úhel pohledu.

Motýl jako hlavní motiv, orchidej jako vedlejší. Popředí schází, pozadí je nefunkční. Snímek působí spíše dekorativně. Motýl je zachycen na výstavě motýlů a orchidejí, sedící před oknem. Záleží nejen na zachycení obsahu, ale i na formě předvedení. Jemná vinětace v rozích a zelený podklad snímku prospěly.

Květ, jako hlavní motiv, zabírá celou obrazovou plochu. Schází popředí i pozadí. Většinou se vyhýbáme vložení hlavního motivu do středu obrazové plochy. V tomto případě působí obraz uceleně. Tento pohled totiž známe ze skutečnosti. Světlá část květu ve středu obrazu přitahuje pozornost.

OBRAZOVÁ SCÉNA

Nestačí, abychom pouze vybrali na displej nebo do hledáčku prvky, které budou mít v obrazové scéně určenou roli. Dbáme na to, aby prvky měly vzájemnou vazbu a promlouvaly k divákovi. Buď ho snímek překvapí, zaujme nebo nabídne zamyšlení nad obsahem.

Celková obrazová scéna by měla především působit harmonicky.

To znamená, že:

- ➔ Obrazové prvky vzájemně vyvážíme
- ➔ Obraz vybíráme tak, aby byl v harmonickém provedení a to jak barevném, tak i tonálním
- ➔ Obraz uspořádáme symetricky nebo asymetricky. Raději však volíme asymetrické uspořádání.

Symetricky uspořádaný obraz volíme výjimečně:

- ◆ **Hlavní motiv a jeho nejúčinnější část umístíme do středu obrazu. Zabírá celou obrazovou plochu nebo její značnou část. Obraz nepůsobí jako rozdělený na více obrazových částí.**
- ◆ **Fotografické prvky rozložíme stejnoměrně kolem středu nebo kolem některé osy v obraze, třeba kolem úhlopříčky.**
- ◆ **V obraze jsou prvky v symetrii, avšak některý z nich schází, vybočuje z řady nebo se odlišuje**

Využijeme-li symetrii, nesmí hlavní motiv dělit snímek. Uprostřed je dítě, vpravo od něj hrad a vlevo rybník. Díváme se tak na tři snímky.